

Ferdinand de Saussure

Τό αντικείμενο τῆς γλωσσολογίας

Ὑλικό καί ἐπιδίωξη τῆς Γλωσσολογίας. Οἱ σχέσεις της μέ τις συναφεῖς ἐπιστῆμες.

Τό ὑλικό τῆς γλωσσολογίας πρῶτιστα σύγκειται ἀπ' ὅλες τις ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρώπινης λαλιᾶς, ὅπως αὐτές ἀπαντῶνται στούς πρωτόγονους λαούς ἢ τά πολιτισμένα ἔθνη, στίς ἀρχαϊκές, κλασικές ἢ τις περιόδους παρακμῆς, ἐξετάζοντας γιά κάθε περίοδο ὄχι μόνο τήν ὀρθή λαλιά ἢ τήν «αἰσθητικά ὡραία», ἀλλά ὅλες τις μορφές ἐκφρασης. Κι αὐτό δέν εἶναι τό μόνο. Ἡ λαλιά δέν ὑπόκειται συνήθως εὐκόλα στήν παρατήρηση καί γι' αὐτό θά πρέπει ὁ γλωσσολόγος νά ἐξετάσει γραπτά κείμενα, ἀφοῦ εἶναι τά μόνα πού θά τοῦ γνωρίσουν τά παλαιότερα ἢ καί τά πιό ἀπρόσιτα ἰδιώματα.

Ὁ σκοπός τῆς γλωσσολογίας εἶναι:

- α) Ἡ περιγραφή καί ἡ ἱστορία ὅλων τῶν γνωστῶν γλωσσῶν, δηλ. ἡ ἱστορία τῶν οἰκογενειῶν καί ἡ ἀνασύνθεση, ὅσο τοῦτο εἶναι δυνατό, τῶν μπτέρων-γλωσσῶν κάθε οἰκογένειας.
- β) Ἡ ἀναζήτηση τῶν δυνάμεων ἐκείνων πού δροῦν μέ τρόπο συ-

νεχή και καθολικό σέ όλες τίς γλώσσες καθώς και τούς γενικούς νόμους πού διέπουν όλα τά επί μέρους φαινόμενα τῆς ἱστορίας της.

γ) Ὁ καθορισμός τῶν ὀρίων της και ἡ διατύπωση τοῦ ὀρισμοῦ της. Ἡ γλωσσολογία ἔχει στενές σχέσεις μέ ἄλλες ἐπιστῆμες πού ἄλλοτε χρησιμοποιοῦν δεδομένα της, ἄλλοτε τήν προμηθεύουν μέ δικά τους. Τά ὀρια πού τή διαχωρίζουν ἀπ' αὐτές δέν εἶναι πάντοτε σαφῆ. Ἡ γλωσσολογία π.χ. θά πρέπει νά διαχωριστεῖ μέ προσοχή ἀπ' τήν ἐθνογραφία και τήν προϊστορία, ὅπου ἡ γλώσσα δέν παίζει παρά ρόλο τεκμηρίου. Πρέπει ἐπίσης νά διαχωριστεῖ ἀπ' τήν ἀνθρωπολογία πού θεωρεῖ τόν ἄνθρωπο μόνο ἀπ' τή σκοπιά τοῦ εἶδους, ἐνῶ ἡ λαλιά εἶναι κοινωνικό γεγονός. Ἀλλά, τότε, δέ θά ἔπρεπε νά ἐνσωματωθεῖ στήν κοινωνιολογία; Ποιές σχέσεις ὑπάρχουν μεταξύ τῆς γλωσσολογίας και τῆς κοινωνικῆς ψυχολογίας;

Κατά βάθος τά πάντα στή γλώσσα εἶναι ψυχολογία, ἀκόμη και οἱ ὕλικές και μηχανικές ἐκδηλώσεις της, ὅπως εἶναι οἱ μετατροπές τῶν ἤχων. Μιά λοιπόν και ἡ γλωσσολογία προσφέρει τέτοια πολύτιμα στοιχεῖα στήν κοινωνική ψυχολογία, δέν ἀποτελεῖ μέρος της; Τόσα ἐρωτήματα πού, ἐδῶ, μόνο νά θέσουμε μπορούμε.

Οἱ συσχετίσεις τῆς γλωσσολογίας μέ τή φυσιολογία δέν εἶναι τόσο δύσκολο νά καθοριστοῦν: ἡ σχέση εἶναι μονόπλευρη μέ τήν ἐννοια ὅτι ἡ μελέτη τῶν γλωσσῶν ἀνατρέχει στή φυσιολογία τῶν ἤχων, ἀλλά δέν συμβαίνει και τό ἀντίστροφο.

Πάντως εἶναι ἀδύνατη μία σύγκυση τῶν δύο αὐτῶν ἐπιστημῶν, γιατί τό οὐσιαστικό στή γλώσσα εἶναι κάτι τό ἀνεξάρτητο ἀπ' τό φωνητικό χαρακτήρα τοῦ γλωσσολογικοῦ σημείου.

Ὅσο γιά τή φιλολογία εἶναι ἤδη νοητό πώς διακρίνεται σαφέστατα ἀπ' τή γλωσσολογία, μόλο πού ὑπάρχουν σημεία ἐπαφῆς μεταξύ τους καθώς και ἀμοιβαῖες ὑπηρεσίες πού προσφέρει ἡ μία στήν ἄλλη.

Τέλος ποιὰ εἶναι ἡ χρησιμότητα τῆς γλωσσολογίας; Λίγοι ἄνθρωποι ἔχουν, ἐδῶ, σαφεῖς ἀπόψεις. Εἶναι ὀλοφάνερο π.χ. πώς τά γλωσσο-

λογικά θέματα ἐνδιαφέρουν ὅλους ἐκείνους (ἱστορικούς, φιλόλογους κλπ.) πού ἀσχολοῦνται μέ κείμενα. Ἀκόμη πιά φανερό εἶναι ἡ σημασία τῆς σπῆς γενική παιδεία μιά καί ἡ γλώσσα εἶναι ὁ σημαντικότερος συντελεστής σπῆς ζωῆ τῶν ἀτόμων καί τῶν κοινοτήτων. Θά ἦταν ἀπαράδεκτο ἡ μελέτη τῆς νά ἦταν ὑπόθεση μερικῶν ἐιδικῶν. Σπῆς πράξη ὅλοι λίγο πολύ ἀσχολοῦνται μ' αὐτήν, ἀλλά – παράδοξη συνέπεια γιά τό ἐνδιαφέρον πού προκαλεῖ – δέν ὑπάρχει ἄλλος κῶρος πού νά κυριαρχοῦν τόσοι παραλογισμοί, προλήψεις καί φαντασιώσεις. Ἀπό ψυχολογική σκοπιά τά σφάλματα αὐτά δέν εἶναι ἀμελητέα, ἀλλά ἡ πρώτη δουλειά τοῦ γλωσσολόγου εἶναι νά τά ἀποκαλύψει καί νά τά ἐξαλείψει μιά γιά πάντα.

Ἡ γλώσσα – Ὁ ὀρισμός τῆς

Ποιό εἶναι τό καθολικό καί συνάμα συγκεκριμένο αντικείμενο τῆς γλωσσολογίας; Τό ἐρώτημα εἶναι ἰδιαίτερα δύσκολο κι ἐδῶ θά περιοριστοῦμε μόνο νά κάνουμε κατανοητή αὐτή τή δυσκολία.

Ἄλλες ἐπιστῆμες ἀσχολοῦνται μέ αντικείμενα, πού εἶναι ἀπό πρῖν δοσμένα καί πού μπορεῖ κανεῖς σπῆς συνέχεια νά τά θεωρεῖ ἀπό διαφορετικές σκοπιές. Σπῆς περιοχή πού ἐρευνοῦμε, τά πράγματα εἶναι ἐντελῶς διαφορετικά. Ἄν κάποιος προφέρει τή γαλλική λέξη «πυ», ἕνας ἐπιπόλαιος παρατηρητής θά μπορούσε νά παρασυρθεῖ καί νά δεῖ σ' αὐτήν ἕνα συγκεκριμένο γλωσσολογικό αντικείμενο. Μιά πιά προσεκτική ἐξέτασή τῆς ἀποκαλύπτει τό ἕνα μετά τό ἄλλο τρία ἢ τέσσερα ἐντελῶς διαφορετικά πράγματα, ἀνάλογα μέ τόν τρόπο πού θεωρεῖται, σάν ἦχος, σάν ἐκφραση μιᾶς ἰδέας, σάν ἀντιστοιχία μέ τή λατινική *pu* κλπ. Δέν μπορεῖ, κάν, νά πεί κανεῖς, ὅτι: τό αντικείμενο προῦπάρχει τοῦ τρόπου τῆς θεώρησής του. Ἀντίθετα ὁ τρόπος τῆς θεώρησης εἶναι πού δημιουργεῖ τό αντικείμενο καί δέ γνωρίζουμε ἄλλωστε ἀπό πρῖν, ποιός τρόπος θεώρησης εἶναι πρῶτος καί ποιός πάνω ἀπό τοὺς ἄλλους.

Ἄλλά πρὸς ὁποιαδήποτε ἄποψη κι ἂν ἀποκλίνει κανεῖς, τό γλωσσολογικό φαινόμενο παρουσιάζει πάντα δύο πλευρές, πού ἀλληλοεξαρ-

τιώνται και πού ή μία Ισχύει δυνάμει τής άλλης. Παραδείγματα:

1. ΟΙ συλλαβές πού άρθρώνει κανείς, είναι άκουστικές έντυπώσεις πού τίς δέχεται τό αύτί, αλλά οι φθόγγοι δέν θά ύπῆρχαν χωρίς τά φωνητικά ὄργανα. "Ετσι ένα «ν» ύπάρχει μόνο χάρη στήν αντίστοιχία του μέ τίς δύο αυτές πλευρές. Δέν μπορεί λοιπόν νά άνάγεται ή γλώσσα στόν φθόγγο, ούτε νά διαχωρίζεται ὁ φθόγγος άπ' τήν στοματική άρθρωση και αντίστοιχα: δέν μπορεί νά ὀρίζονται οι κινήσεις τῶν φωνητικῶν ὀργάνων άν δέν εξετάζεται ή άκουστική έντύπωση.

2. 'Αλλά ἄς δεχτοῦμε ὅτι ὁ φθόγγος είναι κάτι τό άπλό. Θά καθόριζε τότε αυτός τήν ανθρώπινη λαλιά; "Οχι, γιατί ὁ φθόγγος είναι ὄργανο μόνο τής σκέψης και δέν είναι αὐθύπαρκτος. 'Εδῶ διαφαίνεται μία νέα και επίφοβη αντίστοιχία: ὁ φθόγγος, σύνθετη άκουστικο - φωνητική ένότητα, άποτελεϊ μέ τή σειρά του, μαζί μέ τήν Ιδέα, μία σύνθετη ένότητα φυσιολογική και διανοητική. 'Αλλά και τοῦτο δέν άρκει.

3. 'Η λαλιά ἔχει μία άτομική και μία κοινωνική πλευρά κι ή μία δέν μπορεί νά γίνει κατανοητή δίχως τήν άλλη. 'Εξάλλου:

4. Κάθε στιγμή, ή λαλιά ένέχει συγχρόνως ένα προκαθορισμένο σύστημα και μία εξέλιξη. Κάθε στιγμή, είναι και παροῦσα κατάσταση και προϊόν τοῦ παρελθόντος. Στήν πρώτη ματιά φαίνεται πολύ άπλό νά ξεχωρίσει κανείς τό σύστημα τό Ιδιο και τήν Ιστορία του, αυτό πού είναι και αυτό πού ύπῆρξε. Στήν πραγματικότητα ή σχέση ανάμεσα στα δύο αυτά πράγματα είναι τόσο στενή, πού είναι δύσκολο νά διαχωριστοῦν. "Η θά ἦταν ἄραγε άπλούστερο, άν θεωρούσαμε τό γλωσσολογικό φαινόμενο στις πηγές του, άν π.χ. άρχίζαμε μέ τήν μελέτη τής γλώσσας τῶν παιδιῶν; "Οχι, γιατί είναι έντελῶς λαθεμένη ή Ιδέα ὅτι στα ζητήματα τής λαλιάς τό πρόβλημα τής καταγωγῆς διαφέρει από εκείνο τῶν σταθερῶν καταστάσεων — δέν φαίνεται νά ξεφεύγουμε λοιπόν άπ' τόν κύκλο.

'Απ' ὅποια πλευρά κι άν έρευνήσουμε τό πρόβλημα, σέ καμιά περίπτωση δέ συναντᾶμε καθολικό τό αντικείμενο τής γλωσσολογίας. Σ' ὅλες τίς περιπτώσεις αντιμετωπίζουμε τοῦτο τό δίλημμα: ἢ περιοριζόμαστε σέ μία μόνο πλευρά κάθε προβλήματος, κινδυνεύον-

τας νά μή λογαριάσουμε τίς ἀμφίπλευρες περιπτώσεις πού δείξαμε πιό πάνω, ἢ θεωροῦμε τήν ἀνθρώπινη λαλιά συγχρόνως ἀπό περισσότερες πλευρές, ἔτσι πού τό αντικείμενο τῆς γλωσσολογίας μᾶς παρουσιάζεται σάν ἓνα συνοθύλευμα ἑτερόκλιτων πραγμάτων, πού δέ συνδέονται μέ τίποτα μεταξύ τους. Ἀκολουθώντας τό δρόμο αὐτό, εἰσχωροῦμε σέ περιοχές περισσοτέρων ἐπιστημῶν (Ψυχολογία, Ἀνθρωπολογία, Γραμματική, Φιλολογία, κλπ.) πού σαφῶς τίς διαχωρίζουμε ἀπό τή γλωσσολογία καί πού διαμέσου μιᾶς σφαιερῆς μεθόδου θά μπορούσαν νά διεκδικήσουν τή γλώσσα σά δικό τους ἀντικείμενο ἔρευνας. Κατά τή γνώμη μας ὑπάρχει μόνο μιά λύση ὅλων αὐτῶν τῶν δυσκολιῶν: Πρέπει ἀπ' τήν ἀρχή νά εἰσχωρήσει κανεῖς στό χωρο τῆς γλώσσας καί νά τή θέσει σάν τό γνώμονα γιά ὅλες τίς ἄλλες ἐκδηλώσεις τῆς λαλιᾶς. Πράγματι, ἀνάμεσα σέ τόσες ἀμφίπλευρες περιπτώσεις, μόνο ἡ γλώσσα φαίνεται νά ἐπιτρέπει ἓναν αὐτόνομο ὀρισμό καί νά δίνει στό νοῦ κάποιο ἰκανό στήριγμα.

Ἀλλά τί εἶναι ἡ γλώσσα; Γιά μᾶς δέ συμπίπτει μέ τήν ἀνθρώπινη λαλιά, εἶναι μόνο ἓνα καθορισμένο καί, ὅπωςδήποτε, οὐσιαστικό τμήμα της. Εἶναι ταυτόχρονα ἓνα κοινωνικό προϊόν τῆς ἰκανότητας τῆς λαλιᾶς καί ἓνα σύνολο ἀπαραίτητων συμβάσεων πού τίς ἔχει ἀποδεχτεῖ τό κοινωνικό σύνολο, γιά νά κάνει δυνατή τήν ἐξέταση τούτης τῆς ἰκανότητας ἀπ' τά ἄτομα. Ἡ λαλιά στό σύνολό της εἶναι πολύμορφη καί ἑτερόκλιτη. Ὑπάγεται σέ διάφορους χώρους, ὄντας συνάμα φυσική, ψυχική καί φυσιολογική. Ἀνήκει ὅμως τόσο στόν ἀτομικό ὅσο καί στόν κοινωνικό χώρο, δέν μπορεί νά ταξινομηθεῖ σέ καμιά κατηγορία τῶν ἀνθρώπινων, γιατί δέν ξέρουμε πῶς νά ἀποδεσμεύσουμε τήν ἐνότητά της.

Ἀντίθετα, ἡ γλώσσα εἶναι καθαυτή μιά ὁλότητα καί μιά ἀρχή ταξινόμησης. Ἀπ' τή στιγμή πού τῆς παραχωροῦμε τήν πρώτη θέση ἀνάμεσα στά φαινόμενα τῆς λαλιᾶς, εἰσάγουμε μιά φυσική τάξη σ' ἓνα σύνολο πού δέν ἐπιτρέπει καμιά ἄλλη ταξινόμηση.

Ἐνάντια σ' αὐτή τήν ἀρχή τῆς ταξινόμησης θά μπορούσε κανεῖς

νά αντιτείνει πώς ή άσκηση τής λαλιās βασίζεται σε μία φυσική Ικανότητα, ένω ή γλώσσα είναι επίκτητη και συμβατική, πού αντί νά υπερέχει θά έπρεπε νά υπάγεται στο φυσικό ένστικτο. Σ' αυτό υπάρχει τούτη ή άπάντηση. Πρώτα - πρώτα δέν έχει αποδειχτεί αν ή λειτουργία τής λαλιās, όπως εκδηλώνεται, όταν μιλάμε, αν είναι κάτι έντελώς φυσικό, αν δηλ. τά φωνητικά όργανα υπάρχουν για τήν όμιλία, όπως τά πόδια για τό περπάτημα. Οί γλωσσολόγοι δέν είναι καθόλου σύμφωνοι στο σημείο αυτό. "Ετσι για τόν Whitney πού θεωρεί τή γλώσσα σαν ένα κοινωνικό θεσμό, τυχαία και άπλως για λόγους άνεσης χρησιμοποιούμε τά φωνητικά όργανα σαν όργανα τής γλώσσας: θά ήταν έξίσου δυνατόν οί άνθρωποι νά είχαν διαλέξει τήν χειρονομία και νά χρησιμοποιούσαν όπτικές εικόνες αντί άκουστικές. Αύτός ό Ισχυρισμός είναι αναμφισβήτητα πολύ άπόλυτος. 'Η γλώσσα σαν κοινωνικός θεσμός δέν είναι σε όλα τά σημεία όμοιος μέ τούς άλλους κοινωνικούς θεσμούς. 'Υπερβάλλει επίσης ό Whitney όταν λέει πώς ή έκλογή τών φωνητικών όργάνων είναι τυχαία' τά όργανα αυτά είναι βέβαια κάπως προκαθορισμένα άπ' τή φύση για τό σκοπό αυτό, αλλά στην ούσια νομίζουμε ότι ό 'Αμερικανός γλωσσολόγος έχει δίκιο: ή γλώσσα είναι μία σύμβαση και ή φύση τών σημείων, πού χρησιμοποιεί ή σύμβαση αυτή, είναι αδιάφορη. Τό πρόβλημα τών φωνητικών όργάνων είναι λοιπόν δευτερευόν μέσα σ' όλόκληρο τό πρόβλημα τής λαλιās.

Τούτη τήν Ιδέα θά μπορούσε νά στηρίξει ένας όρισμός για κείνο πού λέγεται «διαρθρωμένη λαλιά» (*langage articulé*). Στα λατινικά *articulus* σημαίνει: «μέλος, μέρος, υποδιαίρεση μιās σειράς πραγμάτων». Διάρθρωση στή λαλιά μπορεί νά σημαίνει: ή τήν υποδιαίρεση τής μιλημένης σειράς σε συλλαβές, ή τήν υποδιαίρεση τής νοηματικής σειράς σε νοηματικές μονάδες. Αυτό είναι πού στα γερμανικά όνομάζεται *gegliederte Sprache*. "Αν επιμείνει κανείς σ' αυτόν τό δεύτερο όρισμό θά μπορούσε νά πεί, πώς δέν είναι ή προφορική λαλιά πού είναι φυσική στον άνθρωπο, αλλά ή Ικανότητα νά συγκροτεί μία γλώσσα, δηλ. ένα σύστημα διακριτικών σημείων, πού αντιστοιχοϋν σε διακριτικές Ιδέες.

Ὁ Broca ἀνακάλυψε, ὅτι τό κέντρο τοῦ λόγου εἶναι ἐντοπισμένο στήν τρίτη ἀριστερή μετωπιαία ἐγκεφαλική ἔλιξη καί σ' αὐτό σπρίχτηκαν πολλοί, γιά νά θεωρήσουν τή λαλιά σάν κάτι δοσμένο ἀπ' τή φύση. Ἀλλά καθώς εἶναι γνωστό, αὐτή ἡ ἐντόπιση ἀφορᾶ τά πάντα πού ἔχουν σχέση μέ τή λαλιά, ἀκόμη καί τή γραφή.

Τοῦτο, σέ συνδυασμό μέ τίς παρατηρήσεις πού ἔγιναν πάνω στά διάφορα εἶδη ἀφασίας πού ὀφείλονται στή διαταραχή τῶν ἐγκεφαλικῶν αὐτῶν κέντρων, ὑποδηλώνει: 1. Πώς οἱ διάφορες διαταραχές τῆς προφορικῆς λαλιᾶς εἶναι μέ ἑκατοντάδες τρόπους περιπλεγμένες μέ τίς διαταραχές τῆς γραπτῆς λαλιᾶς. 2. Πώς σ' ὅλες τίς περιπτώσεις ἀφασίας ἢ ἀγραφίας, αὐτό πού ἔχει θιγεί εἶναι λιγότερο ἡ ἱκανότητα προφορᾶς ὀρισμένων φθόγγων ἢ γραφῆς ὀρισμένων σημείων παρά ἡ ἱκανότητα νά ἀποδοθοῦν μέ κάποιο μέσο τά σημεῖα μιᾶς κανονικῆς λαλιᾶς. Ὅλ' αὐτά μᾶς ὀδηγοῦν στήν ἀποψη, πώς πέρα ἀπ' τή λειτουργία τῶν διαφόρων ὀργάνων ὑπάρχει μιᾶ πιό γενική ἱκανότητα, ἐκείνη πού κατευθύνει τά σημεῖα καί πού θά ἦταν ἡ γλωσσολογική ἱκανότητα κατεξοχήν. Κι ἔτσι ὀδηγούμαστε σέ συμπεράσματα παρόμοια μέ τά πιό πάνω.

Τέλος, γιά νά παραχωρήσουμε στή γλώσσα τήν πρώτη θέση στή μελέτη τῆς λαλιᾶς, μπορούμε νά τονίσουμε τοῦτο τό ἐπιχείρημα, πώς ἡ ἱκανότητα τῆς ἄρθρωσης λέξεων — ἄσχετο ἂν εἶναι ἐμφυτη ἢ ὄχι — δέν ἀσκεῖται παρά μόνο μέ τή βοήθεια τοῦ ὀργάνου πού ἔχει δημιουργήσει καί διαθέτει τό σύνολο· δέν εἶναι συνεπῶς ἀβάσιμη αὐθαιρεσία πώς ἡ γλώσσα ἀποτελεῖ τήν ἐνότητα τῆς λαλιᾶς.

Ἡ θέση τῆς γλώσσας στό φαινόμενο τῆς λαλιᾶς

Γιά νά καθοριστεῖ ἡ θέση πού κατέχει ἡ γλώσσα μέσα στόν συνολικό χῶρο τῆς λαλιᾶς, πρέπει νά ἀναπαρασταθεῖ ἡ ἀπλούστερη διαδικασία τῆς κυκλοφορίας τοῦ λόγου. Τοῦτο προϋποθέτει δύο ἄτομα, δηλ. τό ἐλάχιστο, γιά νά εἶναι ἡ κυκλοφορία πλήρης. Ἄς πάρουμε λοιπόν δύο πρόσωπα Α καί Β, πού συζητοῦν μεταξύ τους. Ἡ ἀφετηρία τῆς κυκλοφορίας εἶναι ἐντοπισμένη στόν ἐγκέφαλο τοῦ ἑνός,

ας ποῦμε τοῦ Α, ὅπου οἱ συνειδησιακές λειτουργίες, πού θά ὀνομάσουμε παραστάσεις, συνείρονται μέ τίς παραστάσεις τῶν γλωσσολογικῶν σημείων ἢ τῶν ἀκουσικῶν εἰκόνων, πού ἀπαιτοῦνται γιά τήν ἔκφρασή τους. Ἄς φανταστοῦμε πώς μιά δοσμένη παράσταση στόν ἐγκέφαλο ἐγείρει μιά ἀντίστοιχη «ἀκουσική» εἰκόνα: τοῦτο εἶναι ἕνα ἀποκλειστικά ψυχικό φαινόμενο, πού ἀκολουθεῖται ἀπό μιά φυσιολογική διαδικασία: ὁ ἐγκέφαλος μεταδίδει στά φωνητικά ὄργανα μιά ὠθηση σύστοιχη μέ τήν εἰκόνα: ἀκολουθεῖ τότε ἡ διάδοση τῶν ἠχητικῶν κυμάτων ἀπ' τό στόμα τοῦ Α πρὸς τό αὐτί τοῦ Β, διαδικασία ἐντελῶς φυσική. Ἡ κυκλοφορία συνεχίζεται στόν Β μέ ἀντίθετη κατεύθυνση: ἀπ' τό αὐτί στόν ἐγκέφαλο - φυσιολογική μεταφορά τῆς ἀκουσικῆς εἰκόνας. Στόν ἐγκέφαλο: ψυχική διαδικασία συνειρμοῦ τῆς εἰκόνας αὐτῆς μέ τήν ἀντίστοιχη παράσταση. Ὄταν, τώρα, μιλήσει ὁ Β μέ τή σειρά του, ἡ νέα αὐτή διαδικασία, ἀπ' τόν ἐγκέφαλό του στόν ἐγκέφαλο τοῦ Α, θά ἀκολουθήσει ἀκριβῶς τόν ἴδιο δρόμο καί θά περάσει τίς ἴδιες διαδοχικές φάσεις. Ἡ ἀνάλυση αὐτή δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ πλήρης· ἀκόμη θά μπορούσαμε νά ξεχωρίσουμε: τήν καθαρῆ ἀκουσική αἴσθηση, τήν ταύτιση αὐτῆς τῆς αἰσθησης μέ τή λανθάνουσα ἀκουσική εἰκόνα, τή μουσική εἰκόνα τῆς φώνησης κλπ.

Ἐξετάσαμε μόνο τά στοιχεῖα ἐκεῖνα πού κρίναμε οὐσιαστικά. Τό παράδειγμά μας ἐπιτρέπει νά ξεχωρίσουμε τά φυσικά στοιχεῖα (ἠχητικά κύματα) ἀπό τά φυσιολογικά (φθογγική ἄρθρωση καί ἀκουσική αἴσθηση) καί ψυχικά (λεκτικές εἰκόνες καί παραστάσεις). Ἐχει πράγματι πολύ μεγάλη σημασία νά τονιστεῖ, πώς ἡ λεκτική εἰκόνα δέ συγχέεται μέ τόν ἴδιο φθόγγο καί πώς ἡ εἰκόνα αὐτή εἶναι τό ἴδιο ψυχική, ὅσο καί ἡ συνειρμική παράσταση. Ἡ κυκλοφορία, ὅπως τήν παραστήσαμε, μπορεῖ νά διαιρεθεῖ ἀκόμη:

- α) Σέ ἕνα ἐξωτερικό μέρος (ἠχητικές ταλαντώσεις πού κινοῦνται ἀπό τό στόμα στό αὐτί) κι ἕνα ἐσωτερικό μέρος, πού περιέχει ὅλα τά ἄλλα.
- β) Σέ ἕνα ψυχικό κι ἕνα μή ψυχικό μέρος, πού τό δεύτερο ἀπ' αὐτά περιλαμβάνει καί τίς φυσιολογικές λειτουργίες τῶν ὀργάνων καί τίς φυσικές ἐξω ἀπό τό ἄτομο.
- γ) Σέ ἕνα ἐνεργητικό καί ἕνα παθητικό μέρος: ἐνεργητικό εἶναι

ὅ,τι ἀκολουθεῖ τὴν ὁδὸ ἀπὸ τὸ συνειρμικὸ κέντρο τοῦ ἑνός σὲ αὐτὴ τοῦ ἄλλου καὶ παθητικὸ ὅ,τι ἀκολουθεῖ τὴν ὁδὸ ἀπὸ τὸ αὐτὸ σὲ συνειρμικὸ κέντρο. Τέλος, μέσα σὲ ψυχικὸ μέρος, πού ἐντοπίζεται σὲν ἔγκέφαλο, μπορεῖ νὰ ὀνομάσει κανεῖς, ὅ,τι εἶναι ἐνεργητικὸ, ἐκτελεστικὸ καί, ὅ,τι εἶναι παθητικὸ, δεκτικὸ.

Θὰ πρέπει ἀκόμη νὰ προστεθεῖ ἡ συνειρμικὴ καὶ συντονιστικὴ ἱκανότητα πού ἐκδηλώνεται μόνο, ὅταν δέν πρόκειται γιὰ μεμονωμένα σημεῖα. Ἡ ἱκανότητα αὐτὴ παίξει τὸν κυριότερο ρόλο σὲν ὀργάνωση τῆς γλώσσας σάν σύστημα. Γιὰ νὰ γίνει ὅμως σωστὰ ἀντιληπτός ὁ ρόλος αὐτός πρέπει νὰ ἐγκαταλείψουμε τὸν ἀτομικὸ χῶρο πού δέν ἀποτελεῖ παρά μιὰ ἐμβρυακὴ κατάσταση τῆς λαλιᾶς καὶ νὰ προχωρήσουμε σὲν χῶρο τῆς κοινωνικότητας.

Μεταξὺ ὅλων τῶν ἀτόμων, πού συνδέονται μέσο τῆς λαλιᾶς ἰσχύει ἓνα εἶδος τομῆς: ὅλα ἀναπαράγουν – βέβαια ὄχι ἀκριβῶς, ἀλλὰ περίπου – τὰ ἴδια σημεῖα πού ἀντιστοιχοῦν σὲς ἴδιες παραστάσεις. Ἀπὸ πού πηγάζει ὅμως αὐτὴ ἡ κοινωνικὴ ἀποκρυστάλλωση; Ποιὸ μέρος τῆς κυκλοφορίας τοῦ λόγου, πού περιγράψαμε πρὸ πάνω, παίξει, ἐδῶ, κύριο ρόλο; Γιατί πιθανόν δέν συμμετέχουν ὅλα τὰ μέρη ἐξίσου.

Ἀπὸ πρὶν μπορεῖ ν' ἀποκλειστεῖ τὸ φυσικὸ μέρος. Ὅταν ἀκοῦμε νὰ μιλιέται μιὰ γλώσσα, πού δέν γνωρίζουμε, ἀκοῦμε βέβαια τοὺς φθόγγους, μένουμε ὅμως ἔξω ἀπ' τὴν κοινωνικότητα τοῦ φαινομένου, γιατί ἀκριβῶς δέν καταλαβαίνουμε. Τὸ ψυχικὸ μέρος ἐπίσης δέ συμμετέχει ἐντελῶς: τὸ ἐκτελεστικὸ δέν ἐνεργοποιεῖται, γιατί ἡ ἄσκηση δέν γίνεται ποτέ ἀπ' τοὺς πολλούς· εἶναι πάντα ἀτομικὴ καὶ εἶναι τὸ ἄτομο πού ἔχει αὐτὴ τὴν ἱκανότητα πού θὰ ὀνομάσουμε λόγος.

Προφανῶς εἶναι ἡ λειτουργία τῆς δεκτικῆς καὶ συντονιστικῆς ἱκανότητας πού μεσολαβεῖ γιὰ νὰ σχηματίζονται ἐντυπώσεις σὲ ἄτομα πού μιλοῦν καὶ πού εἶναι σὲ ὅλους οὐσιαστικὰ οἱ ἴδιες. Πῶς θὰ πρέπει νὰ φανταστεῖ κανεῖς τὸ κοινωνικὸ αὐτὸ προϊόν, ὥστε νὰ θεωρηθεῖ ἡ γλώσσα σάν κάτι ἀνεξάρτητο ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα; Ἄν

μπορούσαμε νά ἔχουμε ἀντίληψη γιά τό σύνολο τῶν λεκτικῶν εἰκό-
νων πού εἶναι ἀποθηκευμένες σ' ὅλα τά ἄτομα, τότε θά εἶχαμε
μπροστά μας τόν κοινωνικό δεσμό, πού συγκροτεῖ τή γλώσσα.

Εἶναι ἕνας θησαυρός πού ἔχει ἐναποθέσει ἡ πράξη τοῦ λόγου στά
ἄτομα, πού ἀνήκουν στήν ἴδια κοινότητα· ἕνα γραμματικό σύστημα
πού ὑπάρχει δυναμικά σέ κάθε ἐγκέφαλο ἢ ἀκριβέστερα στούς ἐγκε-
φάλους ἑνός συνόλου ἀτόμων, ἀφοῦ ἡ γλώσσα σέ ὅλη της τήν ἔκτα-
ση καί τό βάθος δέν ἀνήκει σέ ἕνα μόνο ἄτομο, ἀλλά σέ μίαν
ολότητα ἀτόμων.

Ξεχωρίζοντας τή γλώσσα ἀπ' τό λόγο ξεχωρίζει κανεῖς συνάμα:

1. Τό κοινωνικό ἀπ' τό ἀτομικό.
2. Τό οὐσιαστικό ἀπ' τό δευτερεῦον καί, λίγο πολύ, τυχαῖο.

Ἡ γλώσσα δέν εἶναι συνάρτηση τοῦ προσώπου πού μιλάει· εἶναι ἕνα
προϊόν πού τό ἄτομο καταγράφει μέ παθητικό τρόπο. Δέν προϋποθέ-
τει ποτέ ἕνα προηγούμενο συλλογισμό καί ὁ στοχασμός δέ συμ-
μετέχει παρά μόνο στή διαδικασία τῆς ταξινόμησης.

Ἀντίθετα ὁ λόγος εἶναι μιά πράξη τοῦ ἀτόμου τῆς θέλησης καί τῆς
νοημοσύνης του, καί πού θά πρέπει νά διαχωριστοῦν: 1) Οἱ συνδυα-
σμοί μέσο τῶν ὁποίων τό πρόσωπο πού μιλάει ἐφαρμόζει τόν γλωσσ-
αϊκό κώδικα μέ σκοπό νά ἐκφράσει τήν προσωπική του σκέψη·
2) ὁ ψυχοφυσικός μηχανισμός πού ἐπιτρέπει στό ἄτομο νά ἐξωτε-
ρικεύει τούς συνδυασμούς αὐτούς.

Θά πρέπει νά παρατηρηθεῖ ὅτι ἔχουμε ὀρίσει πράγματα καί ὄχι λέ-
ξεις. Οἱ διαφοροποιήσεις πού κάνουμε δέν κινδυνεύουν ἔτσι ἀπό
διάφορους πολυσήμαντους ὅρους πού δέν εἶναι οἱ ἴδιοι σ' ὅλες τίς
γλώσσες. Ἐτσι στά γερμανικά *Sprache* σημαίνει καί *langue* (γλώσ-
σα) καί *langage* (λαλιά): ἐπίσης στά γερμανικά *Rede* ἀντιστοιχεῖ
περίπου στήν *parole* (λόγος) ἀλλά ἔχει καί τό εἰδικό νόημα τοῦ
discours (ὁμιλία). Στά λατινικά *sermo* σημαίνει μᾶλλον *langage*
καί *parole*, ἐνῶ *lingua* σημαίνει *langue* (γλώσσα) κλπ. Καμιά
λέξη δέν ἀντιστοιχεῖ ἀκριβῶς στίς πιό πάνω ἐννοιες. Γι αὐτό κάθε

ὀρισμός σέ σχέση μέ λέξεις εἶναι ἄσκοπος κι εἶναι λαθεμένη μέθοδος νά ξεκινᾶμε ἀπό λέξεις γιά νά ὀρίσουμε πράγματα.

Ἄς συνοψίσουμε, λοιπόν, τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς γλώσσας:

1. Ἡ γλώσσα εἶναι ἓνα σαφῶς περιγραφμένο αντικείμενο μέσα στό σύνολο ἑτερόκλητων στοιχείων τῆς λαλιᾶς. Μπορεῖ νά ἐντοπισθεῖ ὁ συνειρμός μιᾶς ἀκουστικῆς εἰκόνας μέ μιᾶ παράσταση. Εἶναι τό κοινωνικό μέρος τῆς λαλιᾶς, ἀνεξάρτητο ἀπ' τό ἄτομο πού ἀπό μόνο του οὔτε νά τή δημιουργήσει οὔτε νά τήν ἀλλάξει μπορεῖ. Ὑπάρχει μόνο χάρη σ' ἓνα εἶδος σύμβασης μεταξύ τῶν μελῶν τῆς κοινότητας. Τό ἄτομο πρέπει πρῶτα νά ἐκμάθει τή γλώσσα γιά νά γνωρίσει τή συσχέτιση τῶν κανόνων της: γι' αὐτό τό παιδί τήν ἀφομοιώνει προοδευτικά. Εἶναι ἔτσι διαφοροποιημένη, ὥστε κι ἓνας ἄνθρωπος πού ἔχει χάσει τήν ἱκανότητα τοῦ λόγου νά κατέχει τή γλώσσα, μέ τήν προϋπόθεση βέβαια νά μπορεῖ νά ἀντιλαμβάνεται τά φθογικά σημεῖα πού ἀκούει.

2. Ἡ γλώσσα, διαφοροποιημένη ἀπό τό λόγο, εἶναι ἓνα αντικείμενο πού μπορεῖ νά ἐρευνηθεῖ ξεχωριστά. Δέ μιλοῦνται πιά οἱ νεκρές γλώσσες, ἀλλά μποροῦμε εὐκόλα νά ἀφομοιώσουμε τή γλωσσολογική τους ὀργάνωση. Ἡ ἐπιστήμη πού ἀσχολεῖται μέ τή γλώσσα ὄχι μόνο μπορεῖ νά ἀγνοήσει τά ἄλλα στοιχεία τῆς λαλιᾶς, ἀλλά εἶναι τότε μόνο δυνατή, ὅταν αὐτά τά ἄλλα στοιχεία δέν ἐμπλέκονται στήν ἐρευνά της.

3. Ἐνῶ ἡ λαλιά εἶναι ἑτερογενής, ἡ γλώσσα, ἔτσι διαφοροποιημένη, εἶναι ἀπ' τή φύση της ὁμοιογενής: ἀποτελεῖ ἓνα σύστημα σημείων, ὅπου οὐσιαστική εἶναι μόνο ἡ σύνδεση ἑννοιας καί ἀκουστικῆς εἰκόνας καί ὅπου καί τά δύο μέρη τοῦ σημείου εἶναι ἐξίσου ψυχικά.

4. Ἡ γλώσσα δέν εἶναι λιγότερο ἀπ' τό λόγο ἓνα συγκεκριμένο αντικείμενο, πράγμα πού εὐνοεῖ τή μελέτη της. Τά γλωσσολογικά σημεῖα ἄν καί εἶναι στήν οὐσία τους ψυχικά, δέν εἶναι ἀφηρημένα. Οἱ συνειρμοί ἀναγνωρισμένοι ἀπό μιᾶ συλλογική συμφωνία καί ἀποτελώντας στό σύνολό τους τή γλώσσα, εἶναι πραγματικά αντικείμενα ἐντοπισμένα στόν ἐγκέφαλο. Ἐξάλλου τά σημεῖα τῆς γλώσσας εἶναι θά λέγαμε, χειροπιαστά. Μέ τή γραφή εἶναι δυνατόν νά συγ-

κεκριμενοποιηθῶν σέ συμβατικές εἰκόνες, ἐνῶ θά ἦταν ἀδύνατο νά φωτογραφηθεῖ ἡ διαδικασία τοῦ λόγου σέ ὅλες τίς λεπτομέρειες. Ἡ ἄρθρωση τῆς πιό μικρῆς λέξης εἶναι ἀποτέλεσμα πολλαπλῶν μυικῶν κινήσεων πού πολύ δύσκολα διακρίνονται καί ἀναπαριστάνονται. Ἀντίθετα, στή γλώσσα ὑπάρχει μόνο ἡ ἀκουστική εἰκόνα πού μπορεῖ νά μετασχηματιστεῖ σέ μιά συνεχή ὀπτική εἰκόνα. Ἄν δέν ἐξετάσουμε τό πλῆθος τῶν κινήσεων πού ἀπαιτεῖται γιά τήν ἄρθρωσή της, κάθε ἀκουστική εἰκόνα εἶναι, καθώς θά δοῦμε, τό ἄθροισμα ἑνός περιορισμένου ἀριθμοῦ στοιχείων ἢ φωνημάτων πού μπορεῖ νά ἀναπαρασταθοῦν ἀπό ἕναν ἀντίστοιχο ἀριθμό σημείων γραφῆς. Ἡ δυνατότητα αὐτή νά ἀναπαριστάνουμε ὅλα ὅσα ἀναφέρονται στή γλώσσα, ἔχει σά συνέπεια νά μπορεῖ ἕνα λεξικό καί μιά γραμματική ν' ἀποτελέσουν μιά πιστή εἰκόνα της, μιά καί ἡ γλώσσα εἶναι ἡ ἐναποθήκευση τῶν ἀκουστικῶν εἰκόνων καί ἡ γραφή χειροπιαστή μορφή τους.

Ἡ θέση τῆς γλώσσας στό χῶρο τῶν ἀνθρώπινων φαινομένων.— Ἡ Σημειολογία.

Τά χαρακτηριστικά αὐτά μᾶς ἐπιτρέπουν νά διαγνώσουμε κάτι ἀκόμη πιό σημαντικό. Ἡ γλώσσα πού ὀρίζεται μ' αὐτόν τόν τρόπο στά πλαίσια τοῦ συνόλου τῆς ἀνθρώπινης λαλιᾶς, ἐπιτρέπει μιά ταξινομήσιμη μέσα στά ἀνθρώπινα φαινόμενα, πράγμα πού δέν συμβαίνει μέ τή λαλιά.

Εἶδαμε ὅτι ἡ γλώσσα εἶναι ἕνας κοινωνικός θεσμός, ξεχωρίζει ὅμως σέ πολλά ἀπό ἄλλους θεσμούς, πολιτικούς, νομικούς, κλπ. Γιά νά ἀντιληφθοῦμε τήν ἰδιάζουσα φύση της θά πρέπει νά διακρίνουμε μιά νέα τάξη γεγονότων.

Ἡ γλώσσα εἶναι ἕνα σύστημα σημείων πού ἐκφράζουν ἰδέες καί μπορεῖ γι' αὐτό τό λόγο νά συγκριθεῖ μέ τή γραφή, μέ τό ἀλφάβητο τῶν κωφάλων, μέ συμβολικούς τελετουργικούς τύπους, μέ τύπους εὐγενείας, στρατιωτικά σήματα κλπ. μόνο πού εἶναι τό σημαντικότερο ἀπ' ὅλα αὐτά τά συστήματα.

Μπορεῖ λοιπόν νά φανταστοῦμε μιά ἐπιστήμη, πού νά

ἐρευνᾶ τή λειτουργία τῶν σημείων στά πλαίσια τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ἡ ἐπιστήμη αὐτή θά ἀποτελοῦσε ἓνα μέρος τῆς κοινωνικῆς ψυχολογίας καί συνεπῶς τῆς γενικῆς ψυχολογίας. Θά τήν ποῦμε σημειολογία (ἀπ' τήν ἑλληνική λέξη σημείον, signe, Zeichen). Δουλειά της θά ἦταν νά μᾶς πεί τί εἶναι τά σημεία καί ποιοί νόμοι τά διέπουν. Μιά καί δέν ὑπάρχει ἀκόμη δέν μπορούμε νά ποῦμε, τί ἀκριβῶς θά εἶναι ἡ ἐπιστήμη αὐτή. Ὅμως πρέπει δικαιωματικά νά ὑπάρξει καί ἡ θέση της εἶναι ἀπό τά πρὶν καθορισμένη. Ἡ γλωσσολογία εἶναι ἓνα μέρος μόνο αὐτῆς τῆς γενικῆς ἐπιστήμης. Οἱ νόμοι πού θά ἀνακαλύψει ἡ σημειολογία θά ἔχουν ἐφαρμογή στή γλωσσολογία καί ἡ τελευταία αὐτή θά ἀνήκει ἔτσι σέ μιά σαφῶς καθορισμένη περιοχή μέσα στό σύνολο τῶν ἀνθρώπινων φαινομένων.

Δουλειά τοῦ ψυχολόγου εἶναι νά καθορίσει τήν ἀκριβή θέση τῆς σημειολογίας. Δουλειά τοῦ γλωσσολόγου εἶναι νά καθορίσει μέ ποιό τρόπο ἡ γλῶσσα εἶναι ἓνα εἰδικό σύστημα μέσα στό σύνολο τῶν σημειολογικῶν φαινομένων. Τό πρόβλημα αὐτό θά ἐρευνήσουμε ἀργότερα, ἐδῶ θά παρατηρήσουμε τοῦτο μόνο: ἂν μπορέσαμε γιά μιά φορά νά δώσουμε στή γλωσσολογία μιά ὀρισμένη θέση μέσα στίς ἐπιστῆμες, αὐτό ἔγινε δυνατό γιατί τήν τοποθετήσαμε στά πλαίσια τῆς σημειολογίας.

Γιά ποιό λόγο ἡ σημειολογία δέν ἔχει ἀναγνωριστεῖ σάν αὐτόνομη ἐπιστήμη πού ἔχει, ὅπως κάθε ἄλλη, τό ἀντικείμενό της; Ἀπλούστατα γιατί κινούμαστε σ' ἓνα κύκλο: ἀπ' τή μιά μεριά δέν ὑπάρχει τίποτα πιό κατάλληλο ἀπ' τή γλῶσσα γιά νά κάνει κατανοητή τή φύση τοῦ σημειολογικοῦ προβλήματος, ἀπ' τήν ἄλλη γιά νά τεθεῖ τό πρόβλημα μέ σωστό τρόπο, θά πρέπει νά διερευνηθεῖ ἡ ἐσωτερική δομή τῆς γλῶσσας. Ὡς τά τώρα ὁμως θεωροῦσαν τή γλῶσσα σχεδόν ἀποκλειστικά σάν συνάρτηση ἄλλων στοιχείων κι ἀπό διάφορες σκοπιές.

Καί πρῶτα πρῶτα ἡ ἐπιπόλαιη ἰδέα τοῦ μεγάλου κοινοῦ: θεωρεῖ τή γλῶσσα σά μιά ὀνοματολογία, πράγμα πού δέν ἐπιτρέπει τήν ἔρευνα τῆς ἀληθινῆς φύσης της. Ἐπειτα εἶναι ἡ σκοπιὰ τοῦ ψυχολόγου πού ἐρευνᾶ τό μηχανισμό τοῦ σημείου στό ἄτομο.

Αυτή είναι ή εύκολότερη μέθοδος, αλλά δέν όδηγεϊ πέρα άπ' τήν άτομική άσκηση του λόγου και δέν άφορā τό ίδιο τό σημείο πού άπ' τήν ίδια τή φύση του είναι κοινωνικό.

Ή πάλι θεωρεΐται τό σημείο άπ' τήν κοινωνική σκοπία, αλλά εξετάζονται μόνο εκείνα τά στοιχεία τής γλώσσας πού τή συνδέουν μέ τά στοιχεία τών άλλων κοινωνικῶν θεσμῶν, πού, λίγο πολύ, εξαρτιῶνται άπ' τή θέλησή μας. Αυτή ή μέθοδος είναι εξίσου σφαλερή γιατί παραμερίζει τίς ιδιότητες, πού ανήκουν μόνο στα σημειολογικά συστήματα και ειδικότερα στή γλώσσα. Τό σημείο είναι κάπως ανεξάρτητο άπ' τή θέληση του άτόμου ή του συνόλου και αυτός είναι ό ουσιαστικότερος χαρακτήρας, πού, όμως, δέν είναι έμφανής μέ τήν πρώτη ματιά.

Ή ιδιότητα αυτή ύπάρχει μόνο στή γλώσσα, αλλά εκδηλώνεται σ' εκείνους τούς χώρους πού έρευνουΐνται λιγότερο και συνεπῶς δέν γίνεται άμέσως αντιληπτή ή αναγκαιότητα ή ή χρησιμότητα τής σημειολογικής επιστήμης. Για μάς τό γλωσσολογικό πρόβλημα είναι κυρίως σημειολογικό και όλες οι ιδέες πού αναπτύσσουμε αποκτοΐν σημασία άπ' αυτό τό ουσιαστικό γεγονός. "Αν θέλει κανείς νά βρει τήν άληθινή φύση τής γλώσσας, θά πρέπει πρώτα νά έρευνήσει ό,τι κοινό έχει μέ τά άλλα συστήματα τής ίδιας τάξεως. Άλλοι γλωσσολογικοί συντελεστές, πού στήν πρώτη ματιά έμφανίζονται σαν πολύ σημαντικοί (π.χ. ή λειτουργία τών φωνητικῶν όργάνων), έρχονται σέ δεύτερη μοίρα και χρησιμεΐουν για τή διαφοροποίηση τής γλώσσας από τά άλλα συστήματα. Μέ τόν τρόπο αυτό δέ θά διαφωτιστεϊ μόνο τό γλωσσολογικό πρόβλημα, αλλά, πιστεύω, πώς μέ τή θεώρηση τελετουργικῶν τύπων, έθίμων κλπ. σημείων, θά διαφωτιστεϊ κι όλος αυτός ό χώρος και θά γίνει αντιληπτή ή ανάγκη νά ταξινομηθοΐν στο χώρο τής σημειολογίας και νά έρμηνευτοΐν μέ βάση τούς νόμους αυτής τής επιστήμης.